

Zeitschrift: Museum Helveticum ad juvandas literas in publicos usus apertum

Herausgeber: Litteris Conradi Orellii et Soc.

Band: - (1746)

Heft: 4

Artikel: Anonymi responsoriae ad auctorem dissertationis epistolicae in I.
Thess. V : 23. de tribus hominis coelitus renati partibus essentialibus

Autor: [s.n.]

DOI: <https://doi.org/10.5169/seals-394588>

Nutzungsbedingungen

Die ETH-Bibliothek ist die Anbieterin der digitalisierten Zeitschriften auf E-Periodica. Sie besitzt keine Urheberrechte an den Zeitschriften und ist nicht verantwortlich für deren Inhalte. Die Rechte liegen in der Regel bei den Herausgebern beziehungsweise den externen Rechteinhabern. Das Veröffentlichen von Bildern in Print- und Online-Publikationen sowie auf Social Media-Kanälen oder Webseiten ist nur mit vorheriger Genehmigung der Rechteinhaber erlaubt. [Mehr erfahren](#)

Conditions d'utilisation

L'ETH Library est le fournisseur des revues numérisées. Elle ne détient aucun droit d'auteur sur les revues et n'est pas responsable de leur contenu. En règle générale, les droits sont détenus par les éditeurs ou les détenteurs de droits externes. La reproduction d'images dans des publications imprimées ou en ligne ainsi que sur des canaux de médias sociaux ou des sites web n'est autorisée qu'avec l'accord préalable des détenteurs des droits. [En savoir plus](#)

Terms of use

The ETH Library is the provider of the digitised journals. It does not own any copyrights to the journals and is not responsible for their content. The rights usually lie with the publishers or the external rights holders. Publishing images in print and online publications, as well as on social media channels or websites, is only permitted with the prior consent of the rights holders. [Find out more](#)

Download PDF: 18.08.2025

ETH-Bibliothek Zürich, E-Periodica, <https://www.e-periodica.ch>

ANONYMI Responforiæ
Ad
Auctorem
DISSERTATIONIS EPISTOLICÆ
in I. Thess. V : 23.
de
Tribus Hominis cœlitus renati Partibus
Essentialibus.

I. Thess. V : 21.

Πάντα δοκιμάζετε . τὸ καλὸν
κατέχετε .

§. I.

Anonymus Autor Libelli : Das ganze Loos eines wahren Gläubigen ; Geist , Seel und Leib , qui hoc currente anno Basileæ prodiit , volvens *Particulam secundam Musei Helvetici* ad juvandum Literas etiam hoc anno aperi , repperit tum Recensionem Libelli sui supra memorati in *Novis Literariis* , tum *Dissertationem Epistolicam* in I. Thess. V. 23. de tribus Hominis Cœlitus renati Partibus.

§. II. Longa annorum serie & variis experimentis edocitus didicit Judicia Hominum , Theologorum speciatim , ex cœco Fervore profecta contemnere ac soli veritati scrutandæ operam

Nn 4 dare.

dare. Qui talibus displicet, placet (a) Veritatis Amatoribus & Scrutatoribus. Et quare non contemnendi ac commiseratione prosequendi ejusmodi Polemici, qui nequidem scripta, quæ mordaciter censem, legunt, statum Controversiæ detorquent & quod ex principiis propriæ Religionis Verum, Solidum ac Orthodoxum est, habent pro Suspecto, Fanatico, Heterodoxo?

§. III. Certus sum & mecum omnes, qui Libellum dictum vel obiter tantum legunt, (b) Competitorem illum Bernensem, qui pro vacante Cathedra Elenchitica in Illustri Bernatum Academia disputavit, imprudenter scripsisse, Auctorem Anonymum docere *Hominem ex tribus Substantiis esse compositum.* Contrarium liquido constat ex Statu Controversiæ clare posito his verbis: *Dieser Satz hat auch keine Gemeinschaft mit einem andern, der lehrt, daß ein jeder Mensch aus 3. Theilen bestehet, indem Wir dieses ganze Loß allein den Wiedergebohrnen zulegen.* p. 9.

§. IV.

(a) In quibus nomen suum profitetur Autor Dissertationis Epistolicæ: Et quæ in hocce Paragrapho de iniquioribus quibusdam censuris ac judiciis moventur querelæ, respiciunt in hac causa Theseus illius, quæ nuper Bernæ inter alias pro vacante Cathedra Theol. Elenchiticæ publice ad disputandum proposita est injuriam, quam jam publice arguunt Nova Literaria Museo Helveticæ subjuncta.

(b) At hæc non tribuenda sunt Clariss. τῷ νῦν ἐν ἀγίοις Fischedo, cui hæc Thesis cum ceteris, aliunde præscripta, forte obtigit defendenda.

§. IV. Qui vero Dogma Evangelicum de Regenit is ex Spiritu, Anima & Corpore constantibus, novitatis vel Fanaticismi aut Erroris accusant, nequidem versati sunt in Historia Theologica, multo minus norunt discernere inter solida Argumenta, inter præcipuas Veritates Evangelicas in Ecclesia Protestante receptas, ac ea quæ incerta & erronea sunt. Non quidem novum, quod datur, absolute rejiciendum. Nova, quæ Spiritus novus dictat, quæ claris rationibus adstruuntur, æque vera recte habentur ac vetera. Scriba Regni Cœlorum apte ex Corde suo depromit non solum vetera, sed & *nova* Matth. XIII. 52. Non tamen Doctrina, quæ propugnatur, inter novas referri potest, ut exemplis probatum est p. 61. - - 64. Peropportune Aucto r Dissertationis Epistolicæ p. 317. Verba Are tii, Theologi Bernensis eximii excitavit. Quod Bernenses probant in Theologo optimæ famæ proprio, quomodo HIC rejicit hoc ipsum in extero? Si res hæc Auctori agenda & defendenda foret, plura testimonia, etiam perantiqua, ut Irenæi, Ambrosii, Origenis, Athanasii, Theophylacti, Tatiani, Tauleri & aliorum in medium proponi possent. Sed arcti cancelli, quibus inclusi sumus, prolixitatem nunc prohibit. Si qui alii metuunt a Fanaticismo hoc in Themate latente, discant prius, quid Fanaticum sit. An Fanaticismi ullum vestigium in Dogmate, quod ex Sacris distincte & varie probatur, Testimoniis etiam exegetice tractatis ac Nexus Veritatum Evangelicarum? Unde porro fluit liberum id esse ab Errore, quod tot Argumentis Scripturæ, iisque claris & fortibus afferitur. Imo judico ex Ar-

gumentis primis, quæ contra Pelagianismum & Hostes Operationum Spiritus S. ad Salutem necessiarum militant, Assertum esse nostrum. Jugulum talium Errorum inciditur Doctrina de Regenitis constantibus ex Spiritu, Anima & Corpo-re. Quum Pelagiani & omnes, qui Vires naturæ in salute nostra nimium extollunt & sibi favere judicant, ament Positionem *Hominem non nisi constare Corpore & Anima.* Et quare toties in Precibus, in Canticis, expetimus *Spiritum sanctum habitantem, regenerantem, illuminantem &c.* Corda nostra? An serio precamur? Vel an ludimus? Si prius, testamur Eum Natura nobis non inesse, Gratia Dei dari, Christianum adeoque habere praeter Animam & Corpus etiam Spiritum Dei. Sed satis de his.

§. V. Malo in posterum agere cum *Auctore Dissertationis Epistolicæ.* Ut ipsi sum *Anonymous*, ita mihi est *innominatus*. Probo Dissensum ejus in Exegesi Verborum I. Thess. V. 23. modestum, rationalem, Examini propositum. Hac Via magis & magis pervenimus ad Veritatem latentem vel nodos intricatos mutuo amico Colloquio solvimus, saltem Libertatem dissentendi cum pace & simul æstimatione damus. Valeat Paulinum: *Unusquisque certus sit in Mente sua.*

§. VI. Salva pace, quæ mihi cum Innominato intercedit, noto Titulum *de Tribus Hominis cœlitus renati Partibus Essentialibus meum non esse.* Studio (c) abstinui

(c) Agnoscit Autor Dissertationis Epistolicæ, (quem *Innominatum* appellare placet,) innoxium hunc errorem, ita emendandum: *De tribus essentialibus hominem cœli-*

abstinui tum in Titulo , tum in Libello a Phrasī
 drey Wesentliche Theile eines Wiedergebohrnen.
 Novi enim , quam contentiosi esse soleant quidam
 fervidores nostri Ordinis. Quare ne vel inno-
 centi Verbo tales exacerbarem , solicitus scripsi :
Das ganze Loos eines Wahren Glaubigen ,
Geist , Seel und Leib / judicans me ansam liti-
 gandi potius præscindere , si cum Scriptura lo-
 querer & omittit Phrasin captiosam drey we-
 sentliche Theile. Aliis quidem libertatem liberius
 scribendi do ac probo , cuncta , quæ lego , in
 meliorem partem vertens , quum ipse , si mihi
 præsens sum , hac non utar Libertate. Dein
 noto Verba in Parenthesi p. 313. (*præter Animam*
& Corpus , quæ Hominis , qua talis , integra Sors fit)
 quæ (d) mihi adscribuntur , quæ tamen mea
 curate loquendo non sunt. *Animam integrum*
 Sor-

tus renatum constituentibus : Quanquam ejus in Dissensu
 de loci Paulini vera sententia nullum sit momentum.
 Quam difficile autem sit hunc errorem non errare suo
 nos exemplo docet Clariss. hujus Dissertationis Apologe-
 ticæ Autor infra §. IX. ubi hæc leguntur verba: *Verum*
est Animam & Corpus esse PARTES omnibus homini-
bus communes , verum præcipua PARTE destitutis.
 Ita in Libello germanico pag. 28. Spiritum S. appellat
 den vornehmsten Theil. Et pag. 25. Spiritus , Anima &
 Corpus vocantur Theile des ganzen Looses der Wieders-
 gebohrnen. Et infra sub finem §. IX. *Apostolus statim*
subjicit PARTES , Spiritum , Animam & Corpus.

(d) At vero hæc verba diserte tanquam communis
 omnium christianorum Theologorum Sententia propo-
 nuntur; non vero Clarissimo Viro tanquam sua trans-
 scribuntur.

Sortem non habeo, quippe (e) $\nu\sigma\epsilon\gamma\mu\alpha$ est, non $\delta\lambda\omega\kappa\lambda\nu\rho\iota\alpha$, tota Sors. Quanquam verum sit, quod irregenitus constet tantum ex Anima & Corpore. Denique noto Verba p. 315. *Utrum $\Pi\nu\epsilon\mu\alpha$ in omnibus iis Locis, in quibus a $\Psi\upsilon\chi\eta$ distinguitur, necessario Spiritum S. designet?* Quod quidem doctissimus *Anonymous* affirmat. Quæ vero ego nonnisi restringo ad Loca allegata, speciatim ad I. Thess. V. 23. non vero (f) extendo ad omnia Loca, in quibus $\Pi\nu\epsilon\mu\alpha$ a $\Psi\upsilon\chi\eta$ distinguitur. Nondum enim omnia Loca evolvi, multo minus curate examinavi, an eadem ubique obtineat mens. Non memor sum, quod affirmaverim omnibus in Locis, in quibus *Spiritus* ab *Anima* distinguitur, $\Pi\nu\epsilon\mu\alpha$ necessario Spiritum S. designare.

§. VII.

(e) Quo sensu *Anima* & *Corpus*, quæ totum Hominem in statu Naturæ consideratum constituunt, $\nu\sigma\epsilon\gamma\mu\alpha$ dici possit, Autor Dissertationis Epistolicæ non intelligit; neque proin rationem perspectam habet, quominus *Anima* & *Corpus* tota hominis in statu naturæ, seu qua talis considerati Sors possit sensu vero & commodo appellari. Quid enim deest homini $\psi\upsilon\chi\mu\omega$, quominus totus quantus quantus est talis sit, si modo corpus & $\psi\upsilon\chi\eta$ habet.

(f) Neque vero Autor Dissertationis Epistolicæ hæc ad omnia sine discriminé loca extendit: Loquitur pag. 315. de applicatione Theseos a Celeberr. *Anonymous* defensæ, & quam ipse hactenus a variis criminationibus vindicaverat, ad hæc vel illa S. Ser. loca, in quibus $\Pi\nu\epsilon\mu\alpha$ & $\psi\upsilon\chi\eta$ tanquam distincta memorantur, & quæ ad confirmandam hanc Thesis a Doctiss. *Anonymous* fuerant excitata, atque de his affirmat, in Singulis sive *omnibus IIS locis* hanc Questionem redire seorsim discutiendam: Utrum $\Pi\nu\epsilon\mu\alpha$ & $\psi\upsilon\chi\eta$ necessario essentialè discrimen involvant? adeoque $\Pi\nu\epsilon\mu\alpha$ de Spiritu S. necessario accipiendum sit.

§. VII His præmissis, quæ Mētem Verborum meorum distinctius determinant & non tam propter æquissimum ac doctissimum *Dissert. Epist. Auctorem* a me monita sunt, sed propter minus æquos Censores, qui forsan Libellum meum Germanicum nunquam vident aut legunt, ad occurrendum iniquæ Censuræ, nunc statim progedior ad Argumenta, quæ Innominatus Auctor meæ opposuit Explicationi Verborum I. Thess. V. 23. Iste bene observavit pag. 315. Argumentum, quod ex loco citato profero pro tota Sorte regenitorum, *Spiritu scil. Anima & Corpore*, si vel maxime robore probandi careret, thesin meam nondum infringere. Nec enim unicum est, nec etiam præcipuum. Quoties evenit, ut unum vel alterum Argumentum minus selectum thesin non corroboret, quæ tamen fundatissima est ob alias validas rationes. Innumera prostant Exempla, quæ igitur memorare supersedeo. Tentabo tamen, an Auctori, qui rationes amat, vel saltem aliis Lectoribus, ad Difficultates propositas valeam satisfacere. Dein conferam Explicationem meam cum Auctoris, experturus quænam præferenda vel saltem majorem præferat speciem.

§. VIII. Eruditissimus Auctor sequentia, quominus album calculum Exegesi meæ adjicere possit, in medium profert pag. 319. Et quidem *Anonymous* illud ὄλοντηγον υμῶν substantive vult accipi, quasi commune genus seu totum ex partibus integrantibus constans designaret; quapropter etiam a reliquis per comma sejungit: Sed quum Adjectivum sit ὄλοντηγον, necessario si substantive accipiendo fo-
ret,

ret, Articulum ante se requireret, atque scribendum fuisset: ηαὶ τὸ ὄλόκληρον ὑμῶν, τὸ Πνεῦμα, ηαὶ ἡ Φυχὴ, ηαὶ τὸ Σῶμα, ἀμέριτως τηρηθεῖν. Si vero ὄλόκληρον Articulo destitutum Adjectivē accipiendum est, additum ὑμῶν diserte monet de humano, neutquam vero de Divino, Spiritu b. l. sermonem esse. R. Ita est. ὄλόκληρον substantive accipio. Non dico, quod Substantivum, sed quod substantive accipiendum. Quam frequens, quod Adjectiva, maxime Neutra, vim Substantivorum habeant! Unde Observatio Glassiana: *In Græcismo Neutrūm Adjectivi pro Substantivo ponitūr v. p. 536, 537. & p. 592. Notandum insuper in Hellenismo N. Testamenti adjectivūm neutrūm, quod PRO SUBSTANTIVO ponitūr, eadem Constructione suum Substantivūm in Genitivo Casu post se regere.* Nec Glassus observat tantum, sed plurimis Exemplis probat. (g) Quæ ergo Difficultas, quod ὄλόκληρον adjectivūm neutrūm pro Substantivo habeam? Tota Sors vestra? Objicit innominatus Auctor tale Adjectivūm necessario poscere Articulum ante se ηαὶ τὸ ὄλόκληρον ὑμῶν. R. Necessitatem non video. (h) Nam

(g) At nemo hic quisquam difficultatem quærit: Ipse Auctor, Dissert. diserte ponit Adjectiva s̄epe Substantive accipienda esse: Neque de Syntaxi horum adjectivorum Substantive acceptorum ullum movit scrupulum. Hæc ergo ad rem parum faciunt.

(h) Non aliter fert Linguae Græcae usus, siquidem adjectivūm neutrūm Substantive accipiendum esse nonnisi ex præfixo articulo cognoscitur. Neque sufficit ad Ellipses S. in genere confugere. Neque GLASSIUS, neque NOLDIUS vel unicum in hoc genere Ellipseos exemplum proferunt; sed in contrarium infinita. Et hoc palmarium est argumentum, ex constanti Linguae genio

Nam Scriptūra abundat Ellipsis non solum V. sed & N. Testamenti. Exempla dant NOLDIUS & GLASSIUS, Particularistæ Philologici eximii. Vide illum in *Concord.* p. 242, 243. Hunc vero in *Philol. S.* p. 696, 697. Objicit porro: *Si vero ὀλόκληρον Articulo destitutum adiective accipiendum est, additum υμῶν diserte monet de humano, neutiquam vero de Divino, Spiritu h. l. Sermonem esse p. 319.* Ex dictis facilis est responsio. Adjectivum, quod Naturam Substantivi assumit, (i) commode post se habere Genitivum υμῶν tota Sors vestra ut Rom. II 4. Τὸ Xριστὸν τῆς Θεᾶς pro Xριστόν τῆς Θεᾶς. Sic I. Cor. I. 25. Τὸ μωρὸν τῆς Θεᾶς, τὸ αὐθεντὲς τῆς Θεᾶς pro μωρίᾳ τῆς Θεᾶς, αὐθένται τῆς Θεᾶς.

§. IX. Secundo monet: *Dein quum illud ὀλόκληρον υμῶν reddit per totam Sortem vestram, significationem pro arbitrio determinat, usu negleſto.* R. Nescio, quomodo accuser (k) usus neglecti. Bis enim tantum Vox ὀλόκληρον occurrit, scil. in

petitum, quod assensum meum cohibet: Nisi enim doceri possit Adjectiva neutra ap. Græcos per Ellipsis Articuli promiscue pro Substantivis adhiberi; Certum est ὀλόκληρον h. l. Articulo destitutum adiective sumendum & cum Substantivo πνεῦμα conjungendum; atque additum υμῶν tum non patitur amplius ut de Spiritu S. cogitemus in h. l. Ergo quæ sequuntur non sunt *Objecțio*; sed potius *Conclusio* pro contraria Interpretatione.

(i) De hoc vero non quæritur, idque extra controversiam est.

(k) Usus Linguae Græcae multo latius patet, quam usus biblicus: At de isto loquitur Autor Dissertationis Epistolicæ; non de hoc.

in præsenti Loco & Jac. I. 4. Non ergo licet provocare ad Usum, quasi frequentem, qui Notionem determinet. Quid vero agendum in Vocibus (l) rarissime occurrentibus? Judico attendum esse ad Originem Vociis, tum ad substratam Materiam, num Notio ei conveniat: Atque ita certus sum de Significatu. Requisita hæc applico ad præsentem Casum. Ὀλόκληρον (m) vi Originis notat totam Sortem. An hæc Notio stare potest cum Textu? Non video Impedimentum. *Spiritus, Anima & Corpus est Sors integra renatorum.* Transponuntur in statum Integritatis, qui prius erant in Statu ὑπερέμαχος Rom. III. 23. Hæc ipsa Notio commoda in altero loco Jacobi, ut sivis τέλειοι καὶ ὄλοκληροι, εὐ μηδὲν λεπόμενοι, qui cum nostro collatus satis parallelus. Paulus primo memorat ὄλοτελεῖς, Jacobus τελεῖς, Ille postea ὄλοκληρον, at Hic ὄλοκλήρος. Conveniunt quidem in communi Notione τέλειοι & ὄλοκληροι, sed in Specie differunt. Illi describuntur a Perfectione, Purgatione, Sanctificatione, sed

(l) In vocum, quæ in Græco N. T. Codice rarius occurrunt, vera notione investiganda adtendum præprimis est ad Usum Græcorum promiscuum, qui ne quidem in ceteris est insuper habendus. Ita ipsi Thessalonicenses non aliunde, quam ex usu Græcorum promiscuo intelligere poterant, quid sibi vellet Apostolus voce ὄλοκληρον: non poterant enim non statuere, eum hanc vocem adhibuisse significatione usitata. Altera enim ratio investigandæ notionis vocabulo rarius obvio significata ex Origine & Etymologia nimis fallax est, quam ut ipsi tuto possit haberi fides: Quoties non ea significatio, quæ ab Etymo propagata esse videtur, usu penitus obsolevit?

(m) At repugnat usus loquendi.

sed hi a tota Sorte , quæ veram beatitudinem adfert , qualem Protoplasti in Statu *Integritatis* posse fuderant : Quales , Jacobo judice , nulla re indigent , non Puritate , non Sorte . Innominatus instat : τὸ ὄλοντικον substantive acceptum idem esse , quod ὄλοντικα , hoc vero nusquam totam Sortem , seu totum quasi ex Partibus constans denotare . R. Prius concedo , sed quid tum ? An ergo (n) nequit denotare totam Sortem ? Consequentia clara non videtur . Vult Origo (o) Vocis ; vult substrata Materia ; Uterque (p) Locus Pauli & Jacobii Minime obstat Act. III. 16. ubi ὄλοντικα de Integritate Corporis prædicatur : Claudus antea non erat corpore integer : Liberatus a claudicatione , donatus facultate incedendi ὄλοντικα accepit : Quod defuit , datum ei erat . Varia datur ὄλοντικα , corporis , victimarum . Substrata Materia determinat specialem Notionem . Pergit instare : Et quamvis Vocatio Christianorum ad Spem sempiternæ Felicitatis οὐλῆρος ἐν τοῖς ἀγιασμένοις Act. XXVI. & μερὶς τῷ οὐληρῷ τῶν ἀγίων Coloss. I. 12. dicitur : Anima tamen & Corpus nusquam ἐν τῷ οὐληρῷ τῶν ἀγίων adnumerantur , neque etiam ad Sortem seu hereditatem renatorum pertinent , quia has partes cum ceteris hominibus , etiam iregenitis , communes habent . R. Verum est , Animam & Corpus esse Partes omnibus Hominibus , etiam Iregenitis , com-

(n) Non significat vox quicquid significare potest : Sed id tantum quod usus , penes quem jus est & norma loquendi , voluit.

(o) At non patitur usus.

(p) Hoc ipsum est τὸ ζητούμενον :

communes, verum præcipua parte destitutis. Sed longe alia ratio est Animæ & Corporis conjunctæ cum Spiritu S. & ejus Operationibus. Ejusmodi Anima cum Corpore constituit integrum ac felicem Sortem Christiani: Spiritus S. non (q) potest solus ὀλοντηρία renati haberi, imo nequidem concipi. Protoplasti integri præter Spiritum habuerunt (r) Animam & Corpus; His similes renovati ad eandem Imaginem Dei. Porro pergit instare: *Est quidem ὀλόντηρον Vi Compositionis, tota Sorte constans, QUOD OMNE ID HABET, QUOD SORTE OBTIGIT; adeoque involvit primus respectum aliquem ad Sortem, sive HÆRESTITATEM SORTE OBLATAM: Sed hic respectus in compositione ex Usu penitus obsolescit, SERVATA TANTUM INTEGRITATIS ET PERFECTINIS, & physicæ & moralis, Notione, quæ excludit*

cum

(q) Celeberr. Anonymus in Libello suo pag. 27. Das ganze Loos der Glaubigen ist nicht Seel und Leib; sondern Geist, Seel und Leib, und zwar vornemlich der Geist. Et pag. 28. Des Glaubigen ganzes Loos ist nicht Seel und Leib, so sie gemein haben mit den Unwiedergebohrnen: Der vornehmste Theil, der eigentlich die Seligkeit ausmacht, ist der Geist. Et pag. 25. Desen Wiedergebohrnen wird zugeschrieben ein ganzes Loos, dessen Theile hernach beschrieben werden, der Geist und die Seel und der Leib. Quomodo vero φυχὴ ταὶ σῶμα possunt esse hæreditatis fidelium partes seu portiones distinctæ a Spiritu, quamquam non divisæ?

(r) Protoplasti quatenus erant homines, habuerunt Animam & Corpus: At quatenus erant integri h. e. Imagine Dei exornati, Anima & Corpus non erant partes Integritatis illius, seu Imaginis divinæ. Videsis Libellum Anonymi germanicum pag. 34. §. 17.

cum omnem DIVISIONEM seu Partitionem ; tum vero etiam DEFECTUM omnem aut Vitium R. (s) *Compositio Vocis & respectus juvat Anonymum.* Exegetæ communiter probant Notionem , quæ latet in vocibus compositis & naturali ejus respectu , nisi quid obstat. At in Loco Quæstionis nihil obstat.. Non Usus obsoletus. Scriptores N. Testamenti (t) hunc usum habent & non alium. Bis tantum occurrit. In utroque Loco commoda est Notio *tota Sors* , maxime in Paulino nostro. Non exprimit simplex vocabulum *ἀληγος* , sed compositum *ὁλόκληρον Sortem integrām* , totum ex Partibus constans. Statim subjicit Partes ; *Spiritum , Animam & Corpus*. Notio , quæ facillima. Quæ sequuntur ad Obj. II. ex antecedentibus clara sunt.

§. X. Objectio tertia. *Præterea non possum admittere , quod tamen Anonymus tanquam Principium & Fundamentum suæ Interpretationi substernit , quasi Πνεῦμα & Ψυχὴ , QUOTIESCUNQUE IN ALIQUO LOCO CONJUNCTA legantur , essentiale Discrimen inferant , eo fere modo , quo Ψυχὴ τὰ Σῶμα.* R. Non memor sum me simpliciter pro fundamento præcipuo posuisse ; Πνεῦμα & Ψυχὴ quotiescun-

O O 2

escun-

(s) Hic determinatur vera Notio hujus vocis , quam constans usus confirmat. Et Exegetæ non debent spectare , quid vocabulum ex derivatione significare possit , nec Significatum ex sensus opportunitate determinare velle , si usus repugnet.

(t) Supra §. IX. legimus : *Cum bis tantum occurras in N. T. non licet provocare ad usum quasi frequentem , qui Notionem determinet.* Quæ verba mea nunc facio.

escunque in aliquo Loco conjuncta legantur, essentiale
Discrimen inferre. (u) Si quoque ita scripsisse, non considerate egissem. Nondum omnia Loca
evolvi perpendique, ut jam supra dixi, scripsi relative ad certa Loca Jud. v. 19. I. Cor. II. 14.
15. Ubi opponuntur ψυχὴ & πνεῦμα, ψυχικὸς &
πνευματικὸς. Nec non ad I Thess. V. 23. &
Hebr. IV. 12. ubi clare distinguuntur. Pro
Notione in citatis locis teneor stare.

§. XI. Conferamus tandem Explicationes Anonymi & Innominati ; Utra convenientior & fortioribus sulcris innitatur. Doctissimus & moderatus Innominatus Auctor *Dissert. Epist.* p. 320, 321. scribit : *Vel ostendat nobis doctissimus Anonymus, quid illa Interpretatio, quæ v. c. Πνεῦμα per facultatem intelligendi, Ψυχὴν vero appetendi facultatem ; vel etiam Πνεῦμα per facultates Animæ superiores, Ψυχὴν autem per inferiores, explicat, quid inquam illa Interpretatio habeat, quod ab Usu Vocabulorum sacro & profano, a mente Pauli imprecantis, ab Analogia fidei, a pietate, alienum sit, ut proinde necesse fuerit de Spiritu S. hic cogitare : Neque fæcundiores pietatis sensus subministrat illa, quam præfert Anonymus, Interpretatio. Anonymus respondeat : In Explicatione Innominati Auctoris nihil inve-*

(u) Sit ita. Quæritur tamen de locis a Celeber. Anonymo allatis, utrum hæc vocabula πνεῦμα & ψυχὴ ESSENTIALE discrimen necessario involvant in omnibus illis locis adductis. Certe quod ad locum nostrum adtinet, In Libello germanico p. 26. seq. essentiale hoc discrimen inde tantum probatur, quia πνεῦμα possit hanc significationem suscipere, atque ex opportunitate sensus. At hæc nonnisi levem probabilitatem pariunt.

invenio, quod alienum a pietate, Analogia fidei, Usu Verborum sacro & profano, quando Πνεῦμα exponit per facultatem intelligendi, Ψυχὴ vero per appetendi, vel etiam Πνεῦμα per facultates Animæ superiores, Ψυχὴ autem per inferiores, vel etiam p. 322. ubi Πνεῦμα per Intellectum, Conscientiam, superiorēm Animæ Partem, qua sapimus & intelligimus, exponit, sed Ψυχὴ per inferiores partes, quas cum brutis Animalibus habemus communes.

Quærerit quoque Anonymus : *An Explicatio, quam dedit, sit aliena a Pietate, Analogia fidei, vel an sit Fanaticismi macula polluta?* Debitas solvo grates, quod ex amore Veritatis, æquitatis ul- tro in genere Partes meas sumiserit, defenderit- que, quanquam in Loco I. Thess. V. in quibus- dam liberum (quod omnino probo) dissensum suum apertum fecerit.

§. XII. In quo ergo dissentimus? Videamus. Anonymus Verba Pauli καὶ ὁλόκληρον υἱῶν τὸ Πνεῦμα καὶ ἡ Ψυχὴ καὶ τὸ Σῶμα ita distinguit, ut primo Genus ponat in Verbis (w) καὶ ὁλό- κληρον υἱῶν, subjuncto signo distinctivo. Dein tres species τὸ Πνεῦμα καὶ ἡ Ψυχὴ, καὶ τὸ Σῶμα. Judicat enim Punctum discretivum post υἱῶν recte exprimi. Etenim signa hæc non sunt Auctorita- tis Divinæ, sed in Libertate exercitati Exegetæ probe attendentis ad circumstantias Textus, quæ vero, ut ex antecedentibus liquet, hanc Expli-

O o 3 catio-

(w) At obstat Linguae Græcae indeoles & usus, quia doceri non potest Ellipsis Articuli in ejusmodi Syntax posse habere locum.

cationem facillime admittunt, imo tantum non poscunt. Vulgatum est præmisso genere subjici Species. Commodo refertur ὑμῶν ad ὄλοκληρον, quod proxime antecedit. Possessiva, quale ὄλοκληρον, amant Genitivum post se. Idem Anonymus Πνεῦμα distinguit tum ab antecedentibus tum a sequentibus. Constructio facilior est, quia Articulus τὸ πρæponitur Πνεῦμα & ita ordinario docet novum indicari Subjectum. Si vero ὄλοκληρον adjective sumendum, (x) credibiliter legeretur τὸ Πνεῦμα ὑμῶν ὄλοκληρον, non vero ὄλοκληρον ὑμῶν τὸ Πνεῦμα. Præterea minus commode ὄλοκληρον restrictive prædicatur de Spiritu, tum quia Spiritus solus, maxime in Significatu, (y) quem amat *Auctor Dissert.* non est *integra Sors* vel *Integritas*. Integer non solum poscitur Intellectus sed & Voluntas, Appetitus, tum quia Articulus ἡ Ψυχὴ, τὸ Σῶμα sic diversum subjectum denotat, ut τὸ Πνεῦμα. Nihilominus ut omnia tria subjecta comprehendantur Genere ὄλοκληρον, natura rei poscit. Tota Sors (z) non est *Spiritus*, quamquam rector sit Animæ & Corporis. Unde etiam primum locum habet. Idem Anonymus per Πνεῦμα Spiritum S. cum Operationibus suis in regenitis habitantem, dominan-

(x) *Autor Dissert.* Epistol. inter hæc non aliud discri-
men invenire potest, quam inter τὸ πολὺ ἀντοῦ ἔλεος,
& τὸ ἔλεος ἀντοῦ πολύ, nisi quod illud græcas aures ma-
gis delectet.

(y) Non quæritur, quid melius conveniat cum Hypothesi aliqua, sed quid loquendi ratio & series oratio-
nis poscat.

(z) Vide supra ad §. IX.

minantem intelligit. Ratio. (a) Vox πνεῦμα multoties hunc significatum in sacris (quæ in Mysteriis sequenda sunt, non Auctores profani, qui de his nihil sciunt) habet veluti Joh. III: 5, 6. Joh. VI: 63. II. Cor. III: 8, 17. Gal. III: 2, 3, 5. Eph. IV: 23. Conf. Tit. III: 5, 6. I. Thess. V: 19. I. Pet. I: 2. I. Joh. III: 24. IV: 13. Ne alia conquiram. Quis ægre ferret Notionem Vocis, quæ in Scriptura, quæ toties occurrit, quæ in Nexu exstat ὑ. 19. quæ sensum Evangelicum dat, quæ distincte & plene ὀλόντης per Partes deducit?

§. XIII. Innominatus vero Auctor *Diss. Epist.* recedit a primaria (b) Notione ὀλόντης, ab (c) usu ejus in sacris: Bis enim tantum occurrit & commode Anonymi Notio retinetur. Notio vero, quam is dat, nec respondet (d) Originis Vocis, nec distinguit a τέλειοι Jac. I: 4. Elimigit (e) trajectionem Constructionis, quam tum

Oo 4 de-

(a) Pari ratione qui secus sentiunt argumentari possunt: Vox πνεῦμα multoties in sacris hunc significatum non habet: Ergo neque h. l. necessario habet. Et si πνεῦμα de Spiritu humano accipendum est, quidni etiam Auctores profani circa usum & veram significationem vocis effent consulendi: Quum S. Scriptores novam non excogitarint Linguam.

(b) a ficta ejus notione.

(c) Usum sequitur Græcorum promiscuum: Quum usus hujus vocis biblicus nullus sit & ambiguus; neque etiam aliunde, nisi ex usu promiscuo determinari possit.

(d) Utrumque hoc assertum simpliciter negatur.

(e) Sequitur potius simplicem & naturalem verborum ordinem & græce loquentium usum.

demum sequimur, si necessaria est. Ὁλόκληρον ad Spiritum restringit, quum Vox extendenda simul (f) ad Animam & Corpus, ceu quæ conjuncta ὅλοκληρον constituunt. Tandem exponit Πνεῦμα per Intellectum & Facultates superiores, sed ψυχὴ per appetendi facultatem, & facultates Animæ Inferiores. Quæ Explicatio videri possit magis sumta ex Philosophia sequentis ævi, omittit sensum palmarium. Si enim Πνεῦμα, ψυχὴ sensu Auctoris dicto accipiuntur, Conservatio quæ Summum, Spirituale, Evangelicum Beneficium est, ita sisteretur nonnisi (g) Terminis Naturalibus, quippe memorat tantum Spiritum, Animam & Corpus, quæ Bona sunt Naturalia. Unde etiam Mens dicti Paulini sensum Evangelicum non contineret.

Sufficient hæc, quæ salva Amicitia ad penitus scrutandam Partem Voti Paulini collecta sunt. Judicium esto (h) penes Lectores a partibus liberos, avidos

(f) Hæc est mera petitio Principii: Hoc est ipsum τὸ μέγα λιαν ζητόμενον.

(g) Subjectum & Sanctificationis & Confirmationis non potest nisi Terminis naturalibus sibi seu repræsentari secundum omnium Theologorum consensum; Et beneficium ipsum Sanctificationis & Confirmationis verbis ἀγάπαις ἑμῖν & ἀμεμπτως τηρηθεῖν diserte explicatur; ut hæc Consequentia, q. vulgaris Interpretatio Dicti Paulini sensum Evangelicum non contineret, nulla prorsus sit.

(h) Eadem quoque mens est Dissertationis epistolicæ Autori: qui interim Venerando ac Doctissimo hujus Responsorix Dissertationis Autori obstrictum se esse profitetur, quod suum circa Paulini illius loci interpretationem dissensum æquius, quam vulgo fieri solet, fuerit

avidos Veritatum , etiam specialium , nonnihil latentium ; Si vixero & cognovero , me rem acu non tetigisse , vietas manus veritati dabo.

Deus Veritatis ducat nos in
omnem Veritatem !

interpretatus , atque ut has quoque stricturas boni consulat , etiam atque etiam rogat . Ceterum facere non possum , quominus h. I. adjiciam Venerandi Viri J. J. LAVATERI ad Celeberrimum Libelli *de integra Renatorum Sorte* Autorem perscriptum de tota hac causa iudicium , quod ita habet : „ Unum est de quo ex Te „ bona cum venia tua aliquid querere velim . In Præ- „ fatione , postquam dixeras , Thesin tuam tam clare „ in Scriptura S. revelatam esse , ut mirum sit , illam a „ quopiam , qui Scripturam S. agnoscit , in dubium vo- „ cari , hæc verba adjecta lego : Es scheinet mehr ein „ Wortstreit zu seyn , als ein wesentlicher . Quod si ergo „ quis agnoscat , vere Fideles habere Spiritum Dei , quo „ aguntur , & procul absit ab illis , qui Pelagiana dog- „ mata sapiunt , & omnes internas Spiritus Dei in Ho- „ minibus operationes negant , immo rident ; at non „ ideo tamen per πνεῦμα , Spiritum Hominis fidelis , di- „ recte intelligat Spiritum Dei , sed Mentem hominis „ cum Facultatibus ipsius , quas tamen non in statu suo „ mere naturali se habere , sed a Spiritu S. renovatas & „ sanctificatas esse , necesse sit , an in re ipsa multum „ hæc Sententia abiret ab eo , quod in illa Sententia , „ quam Tu proponis , præcipuum est , Fideles habere „ Spiritum Dei & Christi . Quo minus in loco I. Thess. „ V : 23. per πνεῦμα intelligatur ipse Spiritus S. Chri- „ sti , sed potius Mens hominis fidelis , fateor , me ad- „ huc moveri hac ratione , quia alias videtur Spiritus „ Christi Objectum Sanctificationis constitui . Perplacet , „ quod observas , distincta esse beneficia Sanctificatio- „ nis & Conservationis . Sed de hoc dubito , an distin-

„ Etum fit utriusque beneficij Objectum. In primo enim
 „ lemmate extat: ὑμᾶς ὀλοτελεῖς: In altero ὀλόκληροι ὑ-
 „ μῶν τὸ πνεῦμα. &c. Quæ phrases videntur esse æqui-
 „ pollentes, ita ut etiam prior includat τὸ πνεῦμα, τὴν
 „ φυχὴν, & τὸ σῶμα Fidelium. Sed hæc prout inter
 „ legendum scribendumve mihi inciderunt, libere Te-
 „ cum communicare volui. Boni consule istam meam
 „ Libertatem. „ Atque in hoc Viri Celeberrimi Judi-
 cio penitus acquiesco; Eumque rogo ne in malam par-
 tem accipiat, quod isthoc Judicium non prius consulto
 Autore publicare ausus sum.

